

КОНВЕНЦИЈА ЗА ПРЕГУРАНИЧНИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ИНДУСТРИСКИТЕ НЕСРЕЌИ

ПРЕАМБУЛА

Договорените страни во оваа Конвенција

Свесни за исклучителната важност, во интерес на сегашните и идните генерации, на заштита на човечките суштества и животната средина од последици на индустриските несреќи,

Признавајќи го значењето и ургентноста на спречувањето на сериозните негативни последици од индустриските несреќи врз човечките суштества и врз животната средина, и на унапредувањето на сите мерки со кои што се стимулира рационалната, економската и ефикасната примена на превентивните, подготвителните и возвратните мерки во обезбедувањето еколошки поволен и одржлив економски развој,

Имајќи го предвид фактот дека последиците од индустриските несреќи можат да се почувствуваат и преку границите, и дека за истите е потребна соработка помеѓу државите;

Афирмирајќи ја потребата за промоција на активна меѓународна соработка меѓу државите засегнати пред, во текот и после несреќата, заради зајакнување на адекватните политики и зајакнување и координација на акција на сите нивоа за промоција на спречување, подготвеност и одговор при индустриски несреќи со прекугранични последици,

Нотирајќи ја важноста и полезноста од билатералните и мултилатералните аранжмани заради спречување, подготвеност и одговор на ефектите од индустриски несреќи,

Свесни за улогата што во оваа смисла ја има Економската комисија на ООН за Европа во случаи на загадување и повикувајќи се, меѓу останатото, на Кодексот на однесување на Економската комисија на ООН за Европа во случаи на загадување при несреќи на прекуграничните внатрешни води и на Конвенцијата за оценка на влианието врз животната средина во прекуграничен контекст,

Имајќи ги предвид соодветните одредби од финалниот акт на Конференцијата за безбедност и соработка во Европа, Заклучниот документ од виенскиот состанок на претставниците на земјите-учеснички во Конференцијата за безбедност и соработка во Европа, и резултатот од

состанокот во Софија за заштита на животната средина во организација на Конференцијата за безбедност и соработка во Европа, како и соодветните активности и механизми во Програмата на ООН за заштита на животната средина, поконкретно Програмата за јакнење на свеста и подготвеност на локално ниво на Меѓународната организација за труд, Кодексот на праксата за спречување големи индустриски несреќи, како и останатите документи од соодветни меѓународни организации,

Сметајќи на соодветните одредби од Декларацијата на Конференцијата на ООН за човекова животна средина, а особено начелото 21, според кое што државите, согласно со Повелбата на ООН и принципите на меѓународно право, го имаат сувереното право, да ги експлоатираат сопствените ресурси согласно со сопствените политики за заштита на животната средина, и одговорноста да обезбедат дека активностите што се во нивна јурисдикција или контрола, нема да предизвикаат штети за животната средина на останатите држави или во областите што наоѓаат вон границите на нивната националната јурисдикција,

Имајќи го на ум начелото "загадувачот плаќа" како општо начело на меѓународно право од областа на заштита на животната средина,

Подвлекувајќи ги начелата на меѓународното граѓанско и обичајно право, поконкретно начелата на добрососедство, реципроцитет, недискриминација и добри намери,

Се согласија за следново:

Член 1

Дефиниции

За потребите на оваа Конвенција,

(а) "Индустриска несреќа" означува настан до кој што доаѓа како последица од неконтролиран развој во тек на која и да е активност што во себе опфаќа опасни супстанции, и тоа:

(i) При инсталирање, на пример во текот на производството, употребата, складирањето, ракувањето или депонирањето; или

(ii) При транспорт, во онаа мерка до која што истиот е опфатен со став 2 (г) од Член 2;

(б) "Опасна активност" се однесува на која и да е активност во која што се присутни или може да се случи да бидат присутни една или повеќе опасни

супстанции, на граница или над границата на утврдени лимитирани количества наведени во Прилог I кон овој документ, а која што може да предизвика прекугранични последици;

(в) "Последица" се однесува на сите директни или индиректни, моментални или дополнителни негативни копсеквенци предизвикани од дадена индустриска несреќа, врз, меѓу останатото:

(i) Човечките суштества, флората и фауната;

(ii) Почвата, водата, воздухот и пејсажот;

(iii) Интеракцијата помеѓу факторите од (i) и (ii);

(iv) Материалните имоти и културното наследство, вклучувајќи ги и историските споменици ;

(г) "Прекуграничните последици" означува сериозни последици во рамките на јурисдикцијата на одредена договорна страна како резултат од индустриска несреќа до која што дошло во рамките на јурисдикцијата на друга договорна страна;

(д) "Субјект" се однесува на било кое физичко или правно лице, вклучувајќи ги и јавните власти што е надлежно за дадена дејност, на пример за надзор, планирање или реализација на дадена дејност;

(ф) "Договорна страна" значи, освен доколку поинаку не се имплицира со текстот, страна што пристапила кон оваа Конвенција;

(е) "Договорна страна на потекло" се однесува на било договорна страна или договорни страни под чија јурисдикција дошло или може да дојде до дадена индустриска несреќа;

(ж) "Засегната договорна страна" се однесува на било која договорна страна или договорни страни што е засегната или може да биде засегната со прекуграничните последици од дадена индустриска несреќа;

(з) " Конкретни договорни страни" се однесува на било која договорна страна на потекло и било која засеганата договорна страна;

(с)"Јавност" се однесува на едно или повеќе физички или правни лица.

Член 2

Област на примена

1. Оваа конвенција ќе се применува за спречување на, подготвеност за, и одговор на, индустриските несреќи што може да предизвикаат прекугранични последици, вклучувајќи ги и последиците од несреќите предизвикани од природни катастрофи, како и за меѓународна соработка во врска со взаемната помош, истражувања и развој, размената на информации и размената на технологија спречувањето на, подготвеноста за, и одговорот на, индустриски несреќи.

2. Оваа Конвенција нема да важи за:

- (a) Нуклеарните несреќи или радиолошки ургентни ситуации;
- (б) Несреќите кај воените инсталации;
- (в) Дефекти на брани, со исклучок на последиците од индустриските несреќи предизвикани од овие дефекти;
- (г) Несреќи до кои што доаѓа при копнен транспорт, со исклучок на:
 - (i) Итниот одговор (реакција) на овие несреќи
 - (ii) Транспортот на локацијата на опасната активност
- (д) Случајно ослободување генетски модифицирани организми;
- (ѓ) Несреќите предизвикани од активности во морската животна средина, вклучувајќи го и истражувањето или експлоатирањето на морското дно;
- (е) Истекувањето на нафта или на други штетни супстанции во морето.

Член 3

Општи одредби

1. Имајќи ги предвид напорите што веќе се реализирани на национално и меѓународно ниво; договорните страни ќе се преземат соодветни мерки и ќе соработуваат во рамките на оваа Конвенција, за заштита на луѓето и животната средина од индустриски несреќи, преку што е можно поголемо спречување на истите, со редуцирање на нивната зачестеност и сериозност, и со ублажување на подготвеност и реакција, вклучувајќи ги и мерките на реставрација т.е рехабилитација.

2. По пат на размена на информации, консултации и други мерки на соработка, и без неосновано одлагање, договорните страни ќе изготвуваат и реализираат политики и стратегии за редуцирање на ризиците од индустриски несреќи и за подобрување на мерките за спречување, подготвеност и реакција, земајќи ги предвид и мерките на реставрација, а со цел да се избегне непотребното дуплирање на напорите што веќе се реализирани на национално и меѓународно ниво.

3. Договорните страни ќе се погрижат субјектот да биде обврзан да ги преземе сите мерки неопходни за безбедно вршење на опасната дејност и за спречување на индустриските несреќи.

4. За потребите на имплементација на оваа Конвенција, договорните страни ќе ги преземат соодветните законодавни, регулативни, административни и финансиски мерки за спречување на, и реакција на, индустриските несреќи.

5. Одредбите на оваа Конвенција нема да ги засегаат обврските на договорните страни согласно со меѓународниот Закон, а во врска со индустриските несреќи и опасните дејности.

Член 4

Идентификација, консултација и советување

1. За потребите на преземање превентивни мерки и организирање мерки за подготвеност, договорната страна на потекло ќе ги преземе соодветните мерки да ги идентификува опасните дејности т.е активности во рамките на својата јурисдикција, и да се погрижи засегнатите договорни страни да бидат известени за сите вакви предложени или постоечки активности.

2. По иницијатива од било која конкретна договорна страна, конкретните договорни страни ќе влезат во дискусии околу идентификацијата на оние опасни активности за кои што е логично да се очекува дека би можеле да предизвикаат прекугранични последици. Во случај конкретните договорни страни да не постигнат согласност за тоа дали дадена активност е ваква опасна активност, а доколку конкретните страни не се согласат за друг метод на решавање на прашањето – било која ваква договорна страна може, согласно одредбите од Прилог II кон овој текст, тоа прашање да го достави до истражна комисија и од истата да побара совет.

3. Во однос на предложените или постоечките опасни активности, договорните страни ќе ги применуваат постапките утврдени во Прилог III кон овој текст.

4. Кога една опасна активност се подлежи на оценката за влијанието врз животната средина согласно со Конвенцијата за оценка на влијанието врз

животната средина во прекуграничен контекст, и кога таа проценка вклучува и евалуација на прекуграничните последици од индустриските несреќи од таа опасна активност што се изведува во согласност со условите од оваа Конвенција – конечната одлука што ќе се донесе за потребите на Конвенцијата за оценка на влијанието врз животната средина во прекуграничен контекст – ќе ги исполнува релевантните услови од оваа Конвенција .

Член 5

Доброволно проширување

Конкретните договорни страни, на иницијатива од било која од нив, ќе влезат во дискусии за тоа дали да третираат дадена активност што не е опфатена со Прилог I како опасна активност. Со заедничка согласност, тие ќе можат да користат советодавен механизам по сопствен избор, или истражна комисија согласно со Прилог II, за да добијат совети од истите. Онаму каде што конкретните договорни страни ќе се договорот така, оваа Конвенција, или било кој нејзин дел, ќе важат за активноста во прашање, како истата да е опасна активност.

Член 6

Спречување

1. Договорните страни ќе преземат соодветни мерки за спречување на индустриските несреќи, вклучувајќи ги и активностите за поттикнување активности од страна на субјектите за редуцирање на ризикот од индустриските несреќи. Во овие мерки можат да спаѓаат, но не и да бидат ограничени на, мерките од Прилог IV кон овој документ.

2. Во однос на било која опасна активност, договорната страна на потекло ќе побара од субјектот да го докаже безбедното спроведување на опасната активност со тоа што ќе обезбеди информации како што се основните детали за процесот, вклучувајќи ги и, меѓутоа не ограничени само на, анализата и оценката детално наведени во Прилог V кон овој документ.

Член 7

Одлучување на лоцирањето

Во рамките на својот правен систем, а со цел да се минимизира ризикот за населението и животната средина на сите засегнати договорни страни, договорната страна на потекло ќе побара да се изготват политики за лоцирањето на новите опасни активности. Во рамките на сопствените правни системи, засегнатите договорни страни ќе побараат да се изготват

политики за значајни развои во областите што би можеле да бидат засегнати од прекуграничните последици од дадена индустриска несреќа, така што да се минимизираат ризиците. При осмислувањето и воведувањето на вакви политики, договорните страни ќе треба да ги имаат предвид аспектите дефинирани во Прилог V, став 2, алинеи (1) до (8), и Прилог VI кон овој текст.

Член 8

Подготвеност за итни случаи

1. Договорните страни ќе преземаат соодветни мерки за формирање и одржување адекватна подготвеност за итните случаи, со која што ќе се реагира при индустриски несреќи. Договорните страни ќе се погрижат мерките не подготвеност да се преземаат за да се ублажат прекуграничните последици од ваквите несреќи, при што должностите на терен ќе бидат преземени од страна на субјектите. Во овие мерки може да спаѓаат, но не и да бидат ограничени на, мерките вклучени во Прилог VII кон овој документ. Конкретно, конкретните договорни страни меѓусебно ќе се информираат за своите планови за непредвидени ситуации.

2. Договорната страна на потекло за опасните активности ќе ја организира подготовката и имплементацијата на теренските планови за непредвидени околности, вклучувајќи ги и соодветните мерки за реакција и останатите мерки за спречување и минимизирање на прекуграничните последици. Договорната страна на потекло до конкретните договорни страни ќе ги достави елементите што таа ги поседува за изготвување на плановите за непредвидени околности.

3. Секоја договорна страна за опасните активности ќе обезбеди изготвување и имплементација за непредвидените активности вон терен, со кои што ќе бидат прифатени мерките што ќе преземаат на нејзина територија за спречување и минимизирање на прекуграничните последици. При изготвување на овие планови, ќе се имаат предвид заклучоците од анализата и оценката, особено аспектите утврдени во Прилог V, став 2, алинеи од (1) до (5). Конкретните договорни страни ќе настојуваат овие планови да ги изготват така што истите да бидат меѓусебно компатибилни. Онаму каде што тоа ќе биде соодветно, ќе се изготвуваат заеднички планови за непредвидени ситуации вон терен, за да се олесни усвојувањето соодветни мерки за реакција.

4. Плановите за непредвидени ситуации ќе треба редовно да се ревидираат, или кога тоа ќе биде неопходно заради приликите, имајќи ги предвид искуствата стекнати при справувањето со фактичките итни ситуации.

Член 9

Информирање и учество на јавноста

1. Договорните страни ќе се погрижат за адекватно информирање на јавноста во областите што може да бидат засегнати од дадена индустриска несреќа што ќе произлезе од опасна активност. Овие информации ќе бидат пренесувани преку канали за кои што договорните страни ќе сметаат дека се соодветни, ќе ги содржат елементите содржани во Прилог VIII кон овој текст, и ќе ги имаат предвид аспектите наведени во Прилог V, став 2, алинеи (1) до (4) и (9).

2. Согласно одредбите од оваа конвенција и секогаш кога тоа ќе биде можно и соодветно, договорната страна на потекло на јавноста во областите што е можно да бидат засегнати, ќе и даде можност да учествува во релевантните процедури, со цел јавноста да ги обзнани своите ставови и загриженост во однос на мерките за спречување и подготвеност, и ќе се погрижи можноста што ќе и се даде на јавноста на засегнатата договорна страна, да биде еднаква на можноста што ќе и се даде на јавноста на договорната страна на потекло.

3. Согласно со своите правни системи и по желба, договорните страни врз реципрочна основа ќе ги обезбедат физичките и правни лица што моментално или потенцијално се засегнати со прекуграничните ефекти од дадена индустриска несреќа на територијата на една договорна страна, со пристап до, и третман во, релевантните административни и судски постапки, вклучувајќи ги можностите за започнување правна активност и обжалување одлука што ги засега нивните права, еднакви на можностите што им стојат на располагање на лицата во рамките на нивната сопствена јурисдикција.

Член 10

Системи за известување за индустриските несреќи

1. Со цел добивање и проследување известувања за индустриски несреќи што ќе содржат информации што се потребни за справување со прекуграничните – договорните страни ќе се погрижат за формирањето и функционирањето компатибилни и ефикасни системи за известување за индустриски несреќи на соодветни нивоа.

2. Во случај на индустриска несреќа или имплицитна закана од истата, што предизвикува или може да предизвика прекугранични ефекти, договорната страна на потекло ќе се погрижи засегнатите договорни страни без одлагање да бидат известени на соодветни нивоа, преку системите за

известување за индустриски несреќи. Ова известување ќе ги содржи елементите од Прилог IX кон овој документ.

3. Конкретните договорни страни ќе се погрижат, во случај на индустриска несреќа или на имплицитна закана од истата, плановите за непредвидени ситуации изготвени согласно со Член 8, да се активираат што е можно побргу и до степен што ќе одговара на приликите.

Член 11

Реакција

1. Во случај на индустриска несреќа или на имплицитна закана од истата, договорните страни ќе се погрижат да бидат преземени адекватни мерки на реакција, што е можно побргу и со примена на најефикасните практики што ќе ги опфатат и минимизираат последиците.

2. Во случај на индустриска несреќа или на имплицитна закана од истата, што предизвикува или може да предизвика прекугранични последици, конкретните договорни страни ќе се погрижат (онаму каде што тоа ќе биде соодветно), последиците да бидат оценети заеднички, за потребите на преземање адекватни мерки на реакција. Конкретните договорни страни ќе настојуваат да ги координираат своите мерки на реакција.

Член 12

Взаемна помош

1. Доколку на една договорна страна и е потребна помош во случај на индустриска несреќа, таа може да побара помош од останатите договорни страни, при што ќе го наведе обемот и видот на помошта што се бара. Договорната страна до која што ќе биде упатено барањето за помош, веднаш ќе одлучи и ќе ја информира договорената страна што побарала помош, дали таа е во можност да ја даде бараната помош, и ќе ги наведе обемот и условите на помошта што може да се даде.

2. Конкретните договорни страни ќе соработуваат за да го овозможат брзото обезбедување на помошта за која што согласност е постигната согласно со став 1 од овој член, вклучувајќи ги и, по потреба, активностите за минимизирање на последиците и ефектите од индустриската несреќа, и за обезбедување општа помош. Онаму каде договорните страни немаат билатерални или мултилатерални договори со кои што се опфатени нивните аранжмани за обезбедување взаемна помош – помошта ќе биде дадена согласно со Прилог X кон овој документ, освен доколку договорните страни не постигнат поинаква согласност.

Член 13

Одговорност

Договорните страни ќе ги подржуваат соодветните меѓународни напори за изготвување правила, критериуми и процедури сврзани со одговорноста и финансиската одговорност.

Член 14

Истражување и развој

Онаму каде што ќе биде соодветно, договорните страни ќе иницираат активности и ќе соработуваат во реализирањето истражувања на полето на, и изготвувањето методи и технологии за спречување на, подготвеност за, и реакција на, индустриските несреќи. За овие потреби, договорните страни ќе ја охрабруваат и активно ќе ја унапредуваат, научната и технолошката соработка, вклучувајќи ги и истражувањата за помалку опасните процеси чија што цел е да се ограничат последиците од индустриските несреќи.

Член 15

Размена на информации

Договорните страни на мултилатерално или билатерално ниво ќе ги разменуваат разумно расположливите информации, вклучувајќи ги и елементите содржани во Прилог XI кон овој документ.

Член 16

Размена на технологија

1. Во согласност со своите закони, регулативни и практики, договорните страни ќе ја олеснуваат размената на технологија за спречување на, подготвеност за, и реакција на, последиците од индустриските несреќи, особено преку унапредување на:

- (а) Размената на расположливата технологија врз различните финансиски основи;
- (б) Непосредните индустриски контакти и соработка;
- (в) Размена на информации и искуства;
- (г) Обезбедување техничка помош.

2. При унапредувањето на активностите од став 1, алинеи од (а) до (г), договорните страни ќе создаваат поволни услови со тоа што ќе ги олеснуваат контактите и соработката помеѓу соодветните организации и поединци во приватниот и во јавниот сектор, кои што се во можност да обезбедат технологија, проектански и инженерски услуги, опрема и финансиски средства.

Член 17

Надлежни власти и центри на контакт

1. За потребите на оваа Конвенција, секоја договорна страна ќе именува или формира повеќе надлежни власти.

2. Без ограничување во однос на останатите аранжмани на билатерално или мултилатерално поле, секоја договорна страна ќе именува или формира еден центар за контакт, за потребите на известувањата за индустриски несреќи од Член 10, и еден центар за контакт за потребите на взаемна помош од Член 12. Пожелно е овие центри за контакт да бидат сместени во еден ист центар.

3. Во рок од три месеци по влегувањето во сила на оваа Конвенција за дадена договорна страна, таа, преку секретаријатот од Член 20, ќе ги информира останатите страни кое тело или тела таа ги именувала за овој центар (центри) на контакт, и за своја надлежна власт или власти.

4. Во рок од еден месец по донесувањето на соодветната одлука, секоја договорна страна преку секретаријатот ќе ги информира останатите договорни страни за сите измени во однос на именувањето (именувањата) што таа ги реализирала согласно со став 3 од овој член.

5. Секоја страна во секој момент ќе одржува оперативни својот центар за контакти и своите системи за известување за индустриски несреќи од Член 10.

6. Секоја договорна страна постојано ќе ги одржува во функција својот центар за контакти и своите власти задолжени за доставување и примање барања за помош, и за прифаќање понуди за помош од Член 12.

Член 18

Конференција на договорните страни

1. Претставниците на договорните страни ќе ја сочинуваат Конференцијата на доверените страни на оваа Конвенција, која што редовно ќе ги одржува

своите состаноци. Првиот состанок на Конференцијата на договорните страни ќе биде свикан најдоцна една година по датата на влегување во сила на оваа Конвенција. По таа дата, Конференцијата на договорните страни ќе одржува состанок најмалку еднаш годишно, или на писмено барање од било која договорна страна, под услов, во рок од шест месеци откако секретаријатот ќе им го достави барањето, истото биде подржано од најмалку една третина од договорните страни.

2. Конференција на договорните страни:

(а) Ќе ја разгледува имплементацијата на оваа Конвенција;

(б) Ќе обавува советодавни функции чија што цел е да се зголеми способноста на договорните страни да ги спречат, да се подготват за и да одговорат на, прекуграничните последици од индустриските несреќи, и олеснувањето на обезбедувањето техничка помош и совети на барање од договорни страни што ќе се соочат со индустриски несреќи;

(в) По потреба, ќе формираат работни групи и други соодветни механизми за да ги разгледуваат работите сврзани со имплементацијата и развојот на оваа Конвенција и, за ова цел, ќе изготвуваат соодветни студии и друга документација и ќе упатуваат препораки за разгледување од страна на Конференцијата на договорните страни;

(г) Ќе обавуваат други функции што може да се потребни и соодветни согласно деловникот од оваа Конвенција

(д) На својот прв состанок, ќе го разгледаат и со консензус ќе го усвојат деловникот за своите состаноци;

3. При исполнување на своите функции, а кога тоа ќе го смета за соодветно Конференцијата на договорените страни ќе соработува и со останатите релевантни меѓународни организации.

4. На својот прв состанок, Конференцијата на договорените страни ќе ја утврди програмата за работа, особено во однос на прашањата содржани во Прилог XII кон овој текст. Конференцијата на договорните страни исто така ќе одлучи и во врска со методата на работа, вклучувајќи ја и примената на национални центри и соработката со релевантните меѓународни организации, и формирањето систем со цел олеснувањето на имплементацијата на оваа Конвенција, особено во однос на взаемната помош во случај на конкретна индустриска несреќа, и како надградба врз постоечките активности во рамките на релевантните меѓународни организации. Како дел од работната програма, Конференцијата на договорните страни ќе ја следи работата на постоечките национални, регионални и меѓународни институции или центри и други тела и програми,

чија што цел е да се координираат информациите и напорите за спречување на, подготвување за, и реакција на, индустриските несреќи, со цел да се утврди кои дополнителни меѓународни институции или центри би можеле да бидат потребни за реализација на задачите наведени во Прилог XII.

5. На својот прв состанок, Конференцијата на договорните страни ќе започне со разгледувањето постапки за создавање поповолни услови за размена на технологијата за спречување на, подготвеност за, и реакција на, последиците од индустриските несреќи.

6. За потребите на оваа Конвенција, Конференцијата на договорните страни ќе усвои општи насоки и критериуми за олеснување на идентификацијата на опасните активности.

Член 19

Право на глас

1. Освен во случаи од став 2 од овој Член, секоја договорна страна кон оваа Конвенција ќе има по еден глас.

2. Во однос на работите од нивна надлежност, организациите на регионална економска интеграција од Член 27, ќе го реализираат своето право на глас со број на гласови што ќе биде еднаков на бројот на нивните земји – членки што се договорни страни кон оваа Конвенција. Овие организации нема да го реализираат своето право на глас во случај нивните земји - членки да го реализираат своето, и обратно.

Член 20

Секретаријат

Извршниот секретар на Економската комисија за Европа ќе ги обавува следниве секретаријатски функции:

(а) Ќе ги свикува и подготвува состаноците на договорните страни;

(б) До договорните страни ќе доставува извештаи и други информации примени согласно со одредбите од оваа Конвенција;

(в) Ќе обавува други функции што може да ги определат договорните страни.

Член 21

Решавање спорови

1. Доколку помеѓу две или повеќе договорни страни дојде до спор во однос на интерпретацијата или примената на оваа Конвенција, тие ќе побараат решение за истиот преку преговори или преку било кој друг метод на решавање спорови што е прифатлив за сите страни во спорот.

2. При потпишување, ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување кон оваа Конвенција, или во било кој момент потоа, договорната страна ќе може до Депозитарот да достави писмена изјава дека, за спорот што не бил решен согласно со став 1 од овој Член, таа ќе ги прифати едниот или обата наредни начини на решавање на спорот, како задолжителен во однос на која и да е страна што ќе ја прифати истата обврска:

(а) Доставување на спорот до Меѓународниот суд на правдата;

(б) Арбитража согласно со процедурата утврдена во Прилог XIII кон овој текст .

3. Во случај страните во спорот да ги прифатат двата начина на решавање на спорот од став 2 од овој Член, спорот може да се достави само до Меѓународниот суд на правдата, освен доколку страните во спорот не се согласат поинаку.

Член 22

Ограничување за доставувањето информации

1. Одредбите од оваа Конвенција нема да влијаат врз правата или обврските на договорните страни согласно со нивните национални закони, регулативни, административни одредби или прифатени правни практики и важечките меѓународни регулативи за заштита на информациите поврзани со личните податоци, индустриска или комерцијалната доверливост, вклучувајќи ја и интелектуалната сопственост, или национална безбедност.

2. Доколку дадена договорна страна сепак реши овие заштитени информации да ги достави до друга договорна страна, договорната страна што ги добива ваквите информации ќе ја почитува нивната доверливост и условите под кои што тие се доставени.

Член 23

Имплементација

Договорните страни ќе доставуваат редовни извештаи за имплементацијата на оваа Конвенција.

Член 24

Билатерални и мултилатерални договори

1. За да ги исполнат своите обврски во рамките на оваа Конвенција, договорните страни можат да продолжат со веќе постоечките, или да влезат во нови, билатерални или мултилатерални или други договори.
2. Одредбите од оваа Конвенција нема да да влијаат врз правата на договорните страни, по потреба и по пат на билатерални или мултилатерални договори, да преземаат постриктни мерки одошто мерките што се бараат со оваа Конвенција.

Член 25

Статус на прилозите

Прилозите кон оваа Конвенција претставуваат составен дел од истата.

Член 26

Дополнување кон Конвенцијата

1. Било која договорна страна може да предложи дополнувања кон оваа Конвенција.
2. Текстот на кое било предложено дополнување кон оваа Конвенција ќе му биде доставено во писмена форма на Извршниот секретар на Економската комисија за Европа, кој што истиот ќе го проследи до сите договорни страни. Конференцијата на договорните страни ќе расправа по предложените дополнувања на својот нареден годишен состанок, под услов овие предлози да им бидат доставени на договорните страни од страна на Извршниот секретар на Економската комисија за Европа, најмалку 90 дена пред почетокот на состанокот.

3. Дополнувањата кон оваа Конвенција – освен оние од Прилог I, за кои што процедурата е опишана во став 4 од овој Член:

(а) Дополнувањата ќе бидат усвоени со консензус од договорните страни што присуствуваат на состанокот, и ќе бидат доставени од страна на Депозитарот до сите договорни страни за ратификација, прифаќање или одобрување;

(б) Инструментите на ратификација, прифаќање или одобрување на дополнувањата ќе бидат депонирани кај Депозитарот. Дополнувањата усвоени согласно со овој член ќе стапат на сила за договорните страни што ги прифатиле, на 90. ден од датата на прием од страна на Депозитарот на 60. инструмент на ратификација, прифаќање или одобрување;

(в) Потоа, за секоја друга договорна страна, дополнувањата ќе влезат во сила на 90. ден од датата на која што таа договорна страна ќе ги депонира сопствените инструменти на ратификација, прифаќање или одобрување на дополнувањата.

4. За дополнувањата кон Прилог I:

(а) Договорните страни ќе ги вложат сите напори да постигнат договор со консензус. Во случај да се исцрпат сите вакви напори, а да не се постигне никаков договор т.е согласност, дополнувањата, како последен чекор, ќе бидат усвоени со девет-десетинско мнозинско гласање на договорните страни што присуствувале и што гласале на состанокот. Во случај да бидат усвоени од Конференцијата на договорните страни и ќе бидат препорачани за одобрување;

(б) По истекот на 12 месеци од датата на нивно доставување од страна на Извршниот секретар на Економската комисија за Европа, дополнувањата кон Прилог I ќе влезат во сила за оние договорни страни кон оваа Конвенција, што не доставиле известување согласно со одредбите од став 4, алинеа (в) од овој Член, под услов вакво известување да не доставиле најмалку 16 договорни страни;

(в) Било која договорна страна што не е во можност да одобри дополнување кон Прилог I кон оваа Конвенција, за тоа ќе го извести Извршниот секретар на Економската комисија за Европа, и тоа во писмена форма и во рок од 12 месеци од датата на известувањето за усвојувањето. Извршниот секретар без одлагање ќе ги извести сите договорни страни, за сите вакви примени известувања. Секоја договорна страна ќе може во било кој момент со прифаќање да го замени своето претходно известување, со што дополнувањето кон Прилог I ќе стапи на сила за таа договорна страна.

(г) За потребите на овој став, "договорните страни што присуствувале и што гласале" ќе ги означува договорните страни што биле присутни и што гласале "за" или "против".

Член 27

Потпис

Оваа Конвенција ќе биде отворена за потпис во Хелсинки, од 17. до 18. март (заклучно со 18. март) 1992 година, а потоа во седиштето на Обединетите нации во Њујорк, до 18. септември 1992 година, од страна на земјите што имаат консултативен статус во Економската комисија за Европа број **36 (IV)** од 28.03.1947 година, и од страна на организациите на регионална економска интеграција составени суверени земји-членки ја пренеле надлежноста во однос на прашањата опфатени со оваа Конвенција, вклучувајќи ја и надлежноста да се влегува во спогодби во однос на овие прашања.

Член 28

Депозитар

Генералниот секретар на Обединетите нации ќе фигурира како Депозитар на оваа Конвенција.

Член 29

Ратификација, прифаќање, одобрување и пристапување

1. Оваа Конвенција ќе подлежи на ратификација, прифаќање или одобрување од страна на земјите-потписнички и организациите на регионалната економска интеграција од Член 27.
2. Оваа Конвенција ќе биде отворена за пристапување од страна на земјите и организациите од Член 27.
3. Било која организација од Член 27 што ќе стане договорна страна кон оваа Конвенција, без нејзините зеји-членки да се договорни страни кон истата, ќе биде обврзана со сите облигации во рамките на оваа Конвенција. Во случај една или повеќе земји-членки на вакви организации да се договорни страни кон оваа Конвенција, организацијата и нејзините земји-членки ќе одлучат за своите одговорности за исполнување на обврските во рамките на оваа Конвенција. Во вакви случаи, организацијата и нејзините земји-членки нема да го имаат правото истовремено да ги реализираат своите права согласно со оваа Конвенција.
4. Во своите инструменти на ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување, организациите на регионална економска интеграција од Член 27 ќе се произнесат во однос на степенот на сопствената компетенција во однос на работите управувани според оваа Конвенција.

Овие организации исто така ќе го информираат Депозитарот за сите позначајни модификации во однос на степенот на нивната компетенција.

Член 30

Влегување во сила

1. Оваа Конвенција ќе влезе во сила на 90. ден од датата на депонирањето на 60. инструмент на ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување.

2. За потребите на став 1 од овој Член, било кој инструмент депониран од страна на организација од Член 27, нема да се смета кон инструментите депонирани од страна на земјите-членки на оваа организација.

3. За секоја земја или организација од Член 27 која што ќе ја ратификува, прифати или одобри оваа Конвенција или која што ќе пристапи кон истата по депонирање на 60. инструмент на ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување – оваа Конвенција ќе влезе во сила на 90. ден од датата на депонирање од страна на оваа држава или организација, на нејзиниот инструмент на ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување.

Член 31

Повлекување

1. Во било кој момент по истекот на три години од датата на која што оваа Конвенција стапила на сила за дадена договорна страна, таа договорна страна ќе може да се повлече од оваа Конвенција со писмено известување до депозитарот. Било кое вакво повлекување ќе стапи на сила на 90. ден од датата на приемот на конкретно известување од страна на депозитарот.

2. Било кое повлекување нема да влијае врз примената на Член 4, став 1, или било поднесено барање за дискусии согласно со Член 4, став 2

Член 32

Автентични текстови

Оригиналот на оваа Конвенција, во подеднакво автентични текстови на англиски, француски и руски јазик, ќе биде депониран кај Генералниот секретар на Обединетите нации.

Долупотпишаните, прописно овластени, лично ја потпишаа оваа Конвенција.

Во Хелсинки, на седумнаесети март, илјада деветстотини и втора година.

Прилог I

Опасни супстанции за потребите на дефинирањето опасни активности

Количествата дефинирани во натамошниот текст се однесуваат на секоја активност или група активности одделно. Онаму каде што во Делот I е даден дијапазон на количествата, граничните количества се максималните количества дадени во рамките на секој дијапазон одделно. По пет години од датата на влегување во сила на оваа Конвенција, освен доколку конкретниот дел не се дополни, најниското количество дадено во секој дијапазон одделно, ќе стане гранично количество.

Онаму каде што дадена супстанца или препарат именуван во Делот II исто така потпаѓа во рамките дадена категорија во Делот I, ќе се применува граничното количество дефинирано во Дел II.

За идентификација на опасните активности, договорните страни ќе ја земат предвид предвидливата можност од зголемување на опасностите сврзани со истите и количествата на опасни супстанции и нивната близина, без разлика дали истите се наоѓаат во надлежност на еден или повеќе субјекти.

ДЕЛ I. Категории на супстанции и препарати што не се експлицитно именувани во Делот II.

<u>Категорија</u>	<u>Гранично количество</u> <u>(во тони)</u>
1. Запаливи гасови 1 ^{a)} , вклучувајќи ги и LPG	200
2. Високо запаливи течности 1 ^{b)}	30.000
3. Многу токсични 1 ^{e)}	20
4. Токсични 1 ²⁾	500-200
5. Оксидирачки 1 ^{d)}	500-200
6. Експлозивни 1 ^{f)}	200-50
7. Запаливи течности 1 ^{e)} (со кои се работи под специални услови на притисок и температура)	200
8. Опасни за животна средина 1 ^{ж)}	200

ДЕЛ II: Именувани супстанции

<u>Супстанција</u>	<u>Гранично количество</u> <u>(во тони)</u>
1. Амоњак	500
2а. Амониум нитрат 2/ б. Амониум нитрат во форма на вештачки ѓубрива 3/	2.500 10.000
3. Акрилонитрил	200

4. Хлор	25
5. Етилен оксид	50
6. Хидроген цијанид	20
7. Хидроген флуорид	50
8. Хидроген сулфид	50
9. Сулфур диоксид	250
10. Сулфур триоксид	75
11. ФоСген	0,75
12. Метил-изоцијанат	0,75

ЗАБЕЛЕШКИ

1. Индикативни критериуми. Во отсатство на други соодветни критериуми, договорните страни можат да ги применуваат следниве критериуми при класифицирањето супстанции или препарати за потребите на Дел I од овој Прилог.

(а) **ЗАПАЛИВИ ГАСОВИ:** Супстанции кои што, гасовита состојба при нормален притисок и помешани со воздух, стануваат запаливи на точката на вриење каде што температурата при нормален притисок е 20⁰С или пониско од тоа;

(б) **ВИСОКО ЗАПАЛИВИ ТЕЧНОСТИ:** супстанции што имаат температура на палење пониска од 21⁰С;

(в) **МНОГУ ТОКСИЧНИ:** супстанции со особености што одговараат на оние од Табела 1 или Табела 2 од натамошниот текст и кои што, поради своите физички и хемиски особености, се во состојба да создадат опасности од индустриски несреќи.

ТАБЕЛА 1

LD₅₀ (oralno) (1)	LD₅₀ (дермички) (2)	LC₅₀ (3)
mg/kg телесна тежина	mg/kg телесна тежина	mg/l (инхалација)
LD₅₀ </=25	LD₅₀ </=50	LC₅₀ </=0,5

(1) **LD₅₀** = орално кај стаорци

(2) **LD₅₀** = дермички кај стаорци или зајаци

(3) **LC₅₀** = преку инхалација (четири часа) кај стаорци

ТАБЕЛА 2

Дискриминирачка доза
mg/kg телесна тежина <5

каде што акутната орална токсичност на супстанцијата кај животните е определена со примена на постапката на фиксна доза.

(г) **ТОКСИЧНИ:** супстанции со особености што кореспондираат со особеностите од Табела 3 или 4, и со физички и хемиски особености што се во состојба да создадат опасности од индустриските несреќи.

ТАБЕЛА 3

LD₅₀ (oralno) (1) mg/kg телесна тежина	LD₅₀ (дермички) (2) mg/kg телесна тежина	LC₅₀ (3) mg/l (инхалација)
25 < LD₅₀ <= 200	50 < LD₅₀ <= 400	0,5 < LC₅₀ <= 2

(1) **LD₅₀** = орално кај стаорци

(2) **LD₅₀** = дермички кај стаорци или зајаци

(3) **LC₅₀** = преку инхалација (четири часа) кај стаорци

ТАБЕЛА 4

Дискриминирачка доза
mg/kg телесна тежина =5

каде што акутната орална токсичност на супстанцијата кај животните е определена со примена на постапката на фиксна доза.

(д) **ОКСИДИРАЧКИ:** супстанции што предизвикуваат високо егзотермичка реакција кога ќе дојдат во контакт со други супстанции, особено со запаливите супстанции.

(ф) **ЕКСПЛОЗИВНИ:** супстанции што можат да експлодираат под влијание на пламен или што се почувствителни на потреси или триење одошто динитробензол.

(е) **ЗАПАЛИВИ ТЕЧНОСТИ:** супстанции чија што точка на палење е пониска од 55 °C и што остануваат течни под притисок и висока температура, може да создадат опасности од индустриска несреќа.

(ж) **ОПАСНИ ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА:** супстанции што ги демонстрираат вредностите на акутната токсичност за водната животна средина што кореспондираат на Табелата 5.

ТАБЕЛА 5

LC₅₀ (1)	EC₅₀ (2)	IC₅₀ (3)
mg/l	mg/l	mg/l
LC₅₀ </=10	EC₅₀ </=10	IC₅₀ </=10

- (1) **LC₅₀** кај риби (96 часови)
- (2) **EC₅₀** кај здравички (48 часови)
- (3) **IC₅₀** кај алгите (72 часови)

Каде што супстанцијата не е во состојба на опаѓање, или каде што евидентираната вредност (**Pow**) е > 3,0 (освен доколку експериментално утврдената вредност **BCF**<100.

- (з) **LD**= смртоносна доза
- (с) **LC**= смртоносна концентрација
- (и) **EC**= ефективна концентрација
- (j) **IC**= инхибирачка концентрација
- (к) **Pow**=делбен коефициент октанол/вода
- (л) **ECF**= фактор на био-концентрација

2. Ова важи за амониум-нитратот и за мешавините на амониум-нитратот каде што содржината на азот изведена од амониум-нитратот е >28% по тежина, и за водните раствори на амониум-нитратот каде што концентрацијата на амониум-нитратот е >90% по тежина.

3. Ова важи за чистите вештачки ѓубрива од амониум- нитратот и за сложените вештачки ѓубрива каде што содржината на азот изведена од амониум-нитратот е >28% по тежина (сложено вештачко ѓубриво содржи амониум-нитрат заедно со фосфат и/или поташа.

4. Мешавините и препаратите што содржат вакви супстанции ќе се третираат како чисти супстанции освен доколку тие повеќе не демонстрираат еквивалентни особености и немаат потенцијал да создадат прекугранични последици.

Прилог II

ПОСТАПКАТА НА ИСТРАЖНАТА КОМИСИЈА СОГЛАСНО СО ЧЛЕНОВИТЕ 4 И 5

1. Договорната страна или договорните страни што поднесуваат барање, ќе го известат секретаријатот дека доставуваат (прашања) до истражната комисија формирана согласно со одредбите од овој Прилог. Во известувањето ќе биде наведен предметот на прашањето. Секретаријатот веднаш ќе ги информира договорните страни кон оваа Конвенција за содржината на оваа доставување.

2. Истражната комисија ќе се состои од три члена. Договорната страна што поднела барање, како и другата страна во процедурата на одговарање, ќе назначат по еден научен или технички експерт, а потоа двата експерти именувани на овој начин, со заедничка согласност ќе именуваат трет експерт, кој што ќе биде претседател на истражната комисија. Третиот експерт нема да биде државјанин на било која од страните на постапката, ниту пак неговото место на вообичаен престој ќе се наоѓа на територијата на било кој од страните, ниту пак тој ќе биде вработен од било која од страните во процедурата, ниту пак ќе се има бавено со случајот во кое и да е друго својство.

3. Во случај претседателот на истражната комисија, да не се именува во рок од два месеца по именувањето на вториот експерт, а на барањето на било која страна, Извршниот секретар на Економската комисија за Европа ќе именува претседател во рок од натамошни два месеца.

4. Во случај едната од страните во процедурата да не именува експерт во рок од еден месец по приемот на известувањето од страна на секретаријатот, другата страна може да го информира Извршниот секретар на Економската комисија за Европа, кој што во рок од натамошни два месеца ќе именува претседател на истражната комисија. По именувањето, претседателот на истражната комисија ќе побара од страната која што не именувала експерт тоа да го стори во рок од еден месец. Во случај договорната страна тоа да не го стори во тој период, претседателот за ова ќе го информира Извршниот секретар на Економската комисија за Европа, кој што ова именување ќе го обави во рок од натамошни два месеца.

5. Истражната комисија ќе го усвои сопствениот деловодник.

6. Истражната комисија ќе може да ги преземе сите соодветни мерки за потребите на реализација на своите функции.

7. Страните во постапката на прачања ќе ја овозможат и олеснат работата на истражната комисија и поконкретно, со примена на сите средсва што им се се наоѓаат на располагање:

(а) На истражната комисија ќе и ги доставуваат сите релевантни документи, капацитети и информации;

(б) По потреба, на истражната комисија ќе и овозможат да повикува сведици или експерти и да ги прима нивните докази.

8. Страните и експертите ќе ја заштитуваат доверливоста на сите информации што тие ќе ги добијат во доверливост, во текот на работата на истражната комисија.

9. Во случај едната од страните во процедурата на прашања (истражување) да не се појави пред истражната комисија или да не го презентира својот случај, другата страна ќе може од истражната комисија да побара да продолжи со постапката и да ја заврши својата работа. Отсаството на дадена страна или непрезентирањето од една страна на нејзиниот случај, нема да претставуваат пречка за продолжувањето и завршувањето на работата на истражната комисија.

10. Освен доколку истражната комисија не реши поинаку поради конкретните околности, трошоците на истражната комисија, вклучувајќи го и плаќањето на нејзините членови, ќе бидат сносени подеднакво од страните во истражната постапка. Истражната комисија ќе води евиденција за сите свои издатоци и за истите ќе достави конечна пресметка (финална изјава) до страните.

11. Било која договорна страна што има интерес од фактичка природа во предметот на истражната процедура, и која што може да биде засегната од дадено мислење во процедурата – ќе може да интервенира во постапката со согласност од страна на истражната комисија.

12. Одлуките на истражната комисија за работите сврзани со процедурата, ќе се донесуваат со мнозинство гласови на нејзините членови. Конечното мислење на истражната комисија ќе претставува одраз на ставот на мнозинството на нејзините членови и ќе ги вклучи и сите спротивни мислења.

13. Истражната комисија ќе го презентира своето конечно мислење во рок од два месеца по датата на која што таа била формирана, освен доколку таа не заклучи дека е неопходно овој временски лимит да се продолжи за период што нема да биде подолг од два месеца.

14. Конечното мислење на истражната комисија ќе се темели врз прифатени научни принципи. Конечното мислење истражната комисија ќе им го достави на страните во истражната постапка и на секретаријатот.

Прилог III

ПРОЦЕДУРА СОГЛАСНО СО ЧЛЕН 4

1. Дадена договорна страна на потекло може да побара консултации со друга договорна страна, согласно со ставовите од 2 до 5 од овој Прилог, за да се утврди дали таа договорна страна е засегната договорна страна.
2. За предложена или постоечка опасна активност, а за потребите на обезбедување адекватни и ефикасни консултации, договорната страна на потекло ќе се погрижи за известување на соодветни нивоа, на било која договорна страна што таа смета може да биде засегната договорна страна, и тоа што е можно порано и не подоцна одошто ќе ја информира сопствената јавност во врска со предложената или постоечката активност. За постоечките опасни активности, ваквото известување ќе се организира најдоцна во рок од две години откако оваа Конвенција ќе стапи на сила за дадената договорна страна на потекло.
3. Помеѓу останатото, известувањето ќе го содржи и следново:
 - (а) Информации за опасната активност, вклучувајќи ги и сите расположливи информации или извештаи, како што се информациите обезбедени во согласност со Член 6, за нејзините (на активноста) потенцијални прекугранични ефекти во случај на индустриски несреќи;
 - (б) Наведувањето разумен рок во кој што се бара одговор согласно со став 4 од овој Прилог, имајќи предвид природата на активноста;и евентуално информациите утврдени во став 6 од овој Прилог.
4. Известените договорни страни ќе и одговорот на договорната страна на потекло во рок прецизиран во известувањето. Потврдувајќи го приемот на известувањето и наведувајќи дали имаат намера да влезат во консултација.
5. Во случај известената договорна страна да наведе дека нема намера да влезе во консултација, или доколку таа не одговори во рок прецизиран во известувањето, ќе се применуваат одредбите дефинирани во наредните ставови од овој прилог. Во вакви околности, не се доведува во прашање правото на договорната страна на потекло да одлучи дали ќе спроведе оценка и анализа врз основа на својот национален Закон и пракса.
6. По приемот на одговор и известената договорна страна со наведена намера од нејзина страна да започне со консултацијата, договорната

страна на потекло ќе и го достави следново на известената договорна страна (доколку тоа веќе не го сторила):

(а) Релативните информации во врска со динамиката за анализата, вклучувајќи го и наведувањето на динамиката за доставување забелешки:

(б) Релативните информации за опасната активност и за нејзините прекугранични последици во случај на индустриска несреќа;

(в) Можноста за учество во оценката на информациите или на сите извештаи што демонстрираат евентуални прекугранични последици.

7. На барање на договорната страна на потекло, засегнатата договорна страна ќе и достави разумно расположливи информации за областа под јурисдикција на засегнатата договорна страна за која што постои можност да биде засегната, онаму каде што ваквите информации се неопходни за подготвување на соодветна оценка, анализа и мерки. Информациите ќе бидат доставени бргу и, по можност, преку заедничко тело (онаму каде што такво постои).

8. Договорната страна на потекло до засегнатата договорна страна ќе ја достави документацијата од анализите и оценките од Прилог V, став 1 и 2, и тоа непосредно или преку заедничко тело (доколку такво постои).

9. Конкретните договорни страни ќе ја информираат јавноста во областите за кои што разумно да се очекува дека ќе бидат засегнати од опасната активност, и ќе се погрижат на јавноста и на властите во релативните области, да им се достави документација од анализите и оценките. Договорните страни ќе си го обезбедат правото на доставување забелешки или приговори во однос на самата опасна активност, и ќе се погрижат нивните ставови да бидат доставени до надлежната власт на договорната страна на потекло, или непосредно до таа власт или, по можност, преку договорната страна на потекло, во разумен временски период.

10. По комплетирањето на документацијата од анализите и оценките, договорната страна на потекло без одлагање ќе влезе во консултации со засегнатата договорна страна, во врска со меѓу останатото, прекуграничните последици од опасната активност во случај на индустриска несреќа, и околу мерките за редуцирање или елиминирање на овие последици. Консултациите ќе може да се однесуваат на следново:

(а) Можните алтернативи за опасната активност, вклучувајќи ја алтернативата "никакви активности", и можните мерки за ублажување на прекуграничните последици, на трошок на договорната страна на потекло;

(б) Останатите форми на можна взаемна помош за редуцирање на прекуграничните последици;

(в) Сите други соодветни прашања.

На почетокот од ваквите консултации, конкретните договорни страни ќе се договорот за еден разумен период на времетраење на консултациите. Сите вакви консултации ќе може да се спроведат преку соодветно заедничко тело, онаму каде што такво тело постои.

11. Конкретно договорни страни ќе се погрижат должно внимание да им се посвети на анализата и на оценките, како и на забелешките примени согласно со став 9 од овој Прилог, како и за резултатот од консултациите од став 10 од овој Прилог.

12. Договорната страна на потекло ќе ги извести засегнатите договорни страни за сите одлуки во врска со активноста, како и за причините и размислите за вакви одлуки.

13. Во случај дополнителните и релевантните информации во врска со прекуграничните последици на една опасна активност, кои што не биле расположливи во моментот кога во врска со таа активност се одржувале консултации, таа договорна страна по консултациите, таа договорна страна веднаш ќе ја информира останатата конкретна договорна страна или страни. Доколку една од конкретните договорни страни тоа го побара, ќе се одржат повторни консултации.

Прилог IV

ПРЕВЕНТИВНИ МЕРКИ СОГЛАСНО СО ЧЛЕН 6

Следниве мерки ќе можат да се реализираат, зависно од националните закони и практики, и тоа од страна на договорните страни, надлежните власти, субјектите или со заеднички напори:

1. Утврдување општи или конкретни безбедносни цели;
2. Усвојување законодавни одредби или општи насоки во врска со безбедносните мерки и безбедносните стандарди;
3. Идентификацијата на оние опасни активности за кои што се потребни посебно превентивни мерки, каде што може да спаѓа и системот за издавање лиценци или овластувања;
4. Оценката на анализите на ризиците или на студиите за безбедноста во однос на опасните активности, и на акциониот план за имплементација на неопходните мерки;
5. Доставувањето до надлежните власти на информациите потребни за проценка на ризиците;
6. Примена на најсоодветната технологија за спречување на индустриските несреќи и за заштита на луѓето и на животната средина;
7. За потребите на спречувањето на индустриските несреќи, организирањето соодветно образование и стручно оспособување за сите лица ангажирани во индустриските активности на терен, како во нормални, така и во абнормални услови;
8. Формирањето интерни раководни структури и практики наменети за ефикасна имплементација и одржување на безбедносни одредби;
9. Следење (мониторинг) и оценување на опасните активности и спроведување инспекции.

Прилог V

АНАЛИЗА И ОЦЕНКА

1. Анализата и оценката на опасната активност ќе требаат да се изведуваат со опфат и деталност зависно од намената на истите.

2. За потрбите на соодветните Членови, табелата во наредниот текст ги илустрира работите што треба да се разгледуваат при анализата и оценката, за наведените потреби т.е намени:

Намена на анализата Планирање во итни ситуации од Член 8	Работи што треба да се разгледуваат: (1) Количества и особености на опасните супстанции на локацијата; при (2) Куси описни сценариј врз Репрезентативен примерок на индустриските Несреќи што евентуално можат да произлезат Од опасната активност, заедно со именувањето и веројатноста за секое од нив; (3) За секое сценарио : (а) Приближното ослободено колочество (б) Степенот и сериозноста на Консеквенциите, како за луѓето, така и за животната средина, во поволни и неповолни услови, заедно со степенот на резултирачките опасни зони; (в) Динамиката со која индустриската несреќа би можела да се развие од првичниот настан ; (г) Сите активности што би можеле да се преземат за да се минимизира веројатноста од опасната зона; (5) Возраста, подвижноста и подложноста на тоа население.
Одлучување по лоцирањето, од Член 7	Покрај ставовите од (1) до (2) од претходниот Текст:(6) Сериозноста на штетата нанесена на луѓето и на животната средина, зависно од природата и околностите на ослободувањето (испуштањето); (7) Одалеченоста помеѓу локацијата на опасната активност, на која што може да се очекува да дојде до штетни последици за луѓето и животната средина во случај на индустриска несреќа; (8) Истите информации, не само за тековната ситуација, туку и за планираните идни настани што е разумно да се очекуваат.
Информација до јавноста, од Член 9	Покрај ставовите од (1) до (4) од претходниот Текст:(9) Луѓето што можат да бидат засегнати од дадена индустриска несреќа.
Превентивни мерки, од Член 6	Покрај ставовите од (4) до (9) од претходниот

Текст, за превентивните мерки ќе бидат потребни подетални верзии на описите и оценките пропишани во ставовите од (1) до (4) од претходниот текст, за превентивните мерки ќе бидат потребни подетални верзии на описите и оценките пропишани во ставовите од (1) до (3) Покрај тие описи и оценки, треба да се опфатат И следниве аспекти:

- (10) Условите под кои што се ракува со Опасните материјали, и нивни количества;
- (11) Листата на сценарија за видовите индустриски несреќи со сериозни последици, Со примери со кои што ќе биде опфатен целиот дијапазон т.е големина на инцидентот и можноста од последици од придружните активности;
- (12) За секое сценарио, опис на настаните што би можеле да иницираат индустриска несреќа, и на чекорите преку кои што истата би можела да ескалира;
- (13) Оценка, барем општа, за веројатноста на секој настанат чекор, имајќи ги предвид аранжманите од (14);
- (14) Опис на превентивните мерки од аспект На опрема и процедури за минимизирање на На веројатноста за секој евентуален чекор;
- (15) Оценка на последиците што би можеле да ги имаат отстапувањата од нормалните услови на работа, и соодветни аранжмани за безбедно затворање т.е укинување на опасната активност или на било кој нејзин дел во итна ситуација, и на потребата за стручно оспособување на кадар, за да се обезбеди навремено препознавање на потенцијално сериозните отстапувања и преземање соодветни активности;
- (16) Оценка на степенот до кој што модификациите, поправките и одржувањето кај опасната активност, би можеле да ги стават во ризик мерките на контрола, и соодветни аранжмани за гарантирање на одржувањето на таа контрола.

Прилог VI

ОДЛУЧУВАЊЕТО ПО ЛОЦИРАЊЕТО СОГЛАСНО СО ЧЛЕН 7

Во наредниов текст се илустрирани работите што би можеле да се разгледуваат и имаат предвид согласно со Член 7:

1. Резултатите од анализата и оценката на ризиците, вклучувајќи ја и оценката согласно со Прилог V на физичките особености на областа во која што се планира опасната активност;
2. Резултатите од консултациите и од процесите на учество на јавноста;
3. Анализа на зголемувањето или опаѓањето на ризикот, како последица од било каков нов настан на територијата на засегнатата договорна страна, во однос на постоечката опасна активност на територијата на договорната страна на потекло;
4. Оценка за новите опасни активности што би можеле да претставуваат извор на ризик;
5. Оценка за новите опасни активности што би можеле да претставуваат извор на ризик;
6. Размисла за лоцирањето нови опасни активности и за битните модификации на постоечките опасни активности, на безбедна оддалеченост од постоечките центри на население, како и формирањето безбедносна област околу опасните активности; во рамките на овие области, внимателно би требало да се испитаат новите настани што би можеле да ги зголемат популациите што се наоѓаат во ризик, или што би можеле на некој друг начин да ја зголемат сериозноста на ризикот.

Прилог VII

МЕРКИ ЗА ПОДГОТВЕНОСТ ВО УРГЕНТНИ СИТУАЦИИ СОГЛАСНО СО ЧЛЕН 8

1. Сите планови за непредвидени ситуации, како за на терен и вон него, ќе се координираат за да се обезбеди сеопфатна и ефикасна реакција на индустриски несреќи.

2. Плановите за непредвидени ситуации ќе треба да ги содржат активностите неопходни за локализирање на итните ситуации и за спречување или минимизирање на нивните прекугранични последици. Овие планови ќе треба да содржат и аранжмани за евакуација, други заштитни или спасувачки акции и здравствени услуги.

3. Плановите за непредвидени ситуации ќе треба на персоналот на терен, на луѓето што би можеле да бидат засегнати вон терен, на луѓето што би можеле да бидат засегнати вон терен и на спасувачките сили, да им дадат детали околу техничките и организационите постапки што се соодветни за реакција во случај на индустриска несреќа која што би можела да има прекугранични последици, и да ги спречат и минимизираат ефектите врз луѓето и животната средина, како на терен така и вон него.

4. Плановите за непредвидени ситуации на терен би можеле да го содржат и следново:

(а) Организационите улоги и одговорности на терен би можеле да го содржат и следново:

(б) Опис на активностите што би можеле да се преземаат во случај на индустриска несреќа, за да се контролира условот или настанот, или пак детали за тоа каде може да се најде ваков опис;

(в) Опис на расположивата опрема и ресурси;

(г) Аранжмани за обезбедување навремено предупредување за индустриските несреќи до јавната власт што е надлежна за итна реакција, вклучувајќи го и видот на информации што би можеле да бидат вклучени во првичното предупредување и аранжманите за обезбедување подетални информации кога истите ќе станат расположливи;

(д) Аранжмани за стручно оспособување на кадарот за должностите што од нив ќе се очекува да ги исполнуваат.

5. Плановите за непредвидени ситуации вон терен би можеле да го содржат и следново:

(а) Организациони улоги и задолженија вон терен за справување со итна ситуација, вклучувајќи го и начинот на кој што ќе треба да се оствари интегрирањето со плановите за на терен;

(б) Методи и постапки што ќе треба да ги почитува персоналот ангажиран на итни и медицински задачи;

(в) Методи за брзо управување на засегнатата област;

(г) Аранжмани за да се обезбеди дека засегнатите или потенциално засегнатите договорни страни ќе бидат брзо известени за индустриската несреќа, и дека таа врска ќе се одржува и понатаму;

(д) Идентификација на ресурсите неопходни за имплементација на планот и аранжманите за координирање;

(ѓ) Аранжманите за обезбедување информации до јавноста, вклучувајќи ги по потреба и аранжманите за интензивирање и повторување на информирањето за јавноста, согласно со Член 9;

(е) Аранжмани за стручно оспособување и вежби.

6. Плановите за непредвидени ситуации би можеле да содржат и мерки за: третирање; прибирање; расчистување; складирање; отстранување и безбедно депонирање опасни супстанции и контаминиран материјал; и за реставрација.

Прилог VIII

ИНФОРМИРАЊЕ НА ЈАВНОСТА СОГЛАСНО СО ЧЛЕН 9

1. Името на компанијата, адресата на опасната активност и идентификација на функцијата што ја има лицето што ги дава информациите;
2. Едноставно објаснување на опасната активност, вклучувајќи ги и ризиците;
3. Најчестите називи или генеричките називи или општата класификација по опасност на супстанцииите и препаратите што се инволвирани во опасната активност, со наведување на нивните основни опасни карактеристики;
4. Општите информации што се резултат од оценката за влијанието врз животната средина, доколку ваквите информации се расположливи и релевантни;
5. Општите информации во врска со природата на индустриската несреќа што би можела да настане во текот на индустриската активност, вклучувајќи ги и нејзините потенцијални ефекти врз населението на животната средина;
6. Адекватни информации за начинот на кој што засегнатото население ќе биде предупредено и постојано информирано во случај на индустриска несреќа;
7. Адекватни информации за активностите што би требало да ги преземе засегнатото население и за начинот на кој што тие ќе треба да се однесуваат во случај на индустриска несреќа;
8. Адекватни информации за реализираните аранжмани во врска со опасната активност, вклучувајќи ги и прекуграничните последици од дадена индустриска несреќа;
9. Општите информации за планот за непредвидени ситуации на службите за итни состојби, за на терен и вон него, за потребите на справување со последиците вон терен, вклучувајќи ги прекуграничните последици од дадената индустриска несреќа;
10. Општите информации за посебните услови на кои што подлежи опасната активност согласно со релевантните национални одредби, вклучувајќи ги и системите за издавање дозволи или овластувања;

11. Детали за тоа каде можат да се добијат натамошни релевантни информации.

Прилог IX

СИСТЕМИ ЗА ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА ИНДУСТРИСКИ НЕСРЕЌИ СОГЛАСНО СО ЧЛЕН 10

1. Со системите за известување за индустриски несреќи ќе се овозможи најбрзиот можен пренос на податоци и прогнози согласно со претходно утврдените шифри со примена на компатибилни системи за пренос и обработка на податоците за потребите на предупредување и реакција на итни ситуации, а ќе претставуваат и основа за мерките за минимизирање и ублажување на прекуграничните последици, имајќи ги предвид различните потреби на различни нивоа.
2. Известувањето за индустриски несреќи ќе го одржи следново:
 - (а) Видот и обемот на индустриската активност, инволвираните опасни супстанции (доколку е познато) и сериозноста на евентуалните последици од несреќата;
 - (б) Времето на појавување и прецизната локација на несреќата;
 - (в) Сите други информации што се неопходни за ефикасната реакција на индустриската несреќа.
3. Известувањето за индустриската несреќи ќе биде надополнето (на соодветни интервали или секогаш кога за тоа ќе има потреба) со натамошни релевантни информации за развојот на ситуацијата во врска со прекуграничните последици.

Прилог X

ВЗАЕМНА ПОМОШ СОГЛАСНО СО ЧЛЕН 12

1. Општото управување, контролирање, координирање и надзирње на помошта претставува одговорност на договорната страна што бара помош. Персоналот инволвиран во операцијата на давање помош ќе постапува согласно со релевантните закони на договорната страна што бара помош. Соодветните власти на договорната страна што бара помош ќе соработуваат со власта назначена од договорната страна што ја дава помошта, согласно со Член 17, како овластена за непосреден оперативен надзор врз персоналот и опремата што ги обезбедува договорната страна што ја дава помошта.
2. Договорната страна што бара помош во рамките на своите можности ќе обезбеди локални капацитети и услуги за соодветно и ефикасно доставување на помошта, и ќе се погрижи за заштита на персоналот, опремата и материјалите што се таа цел ќе се внесат на нејзина територија од страна или од име на договорната страна што ја дава помошта.
3. Освен доколку не се постигне поинаква согласност помеѓу конкретните договорните страни, помошта ќе биде обезбедена на трошок на договорната страна што бара помош. Договорната страна што дава помош може во било кое време делумно или целосно да се откаже од надоместувањето на трошоците.
4. Договорната страна што бара помош ќе стори се што е во нејзина моќ на договорната страна што ја дава помошта и на лицата што делуваат од нејзино име, да им ги обезбеди привилегиите, имунитетите или капацитетите што се неопходни за експедитивно обавување на нивните функции сврзани со помошта. Од договорната страна што бара помош нема да се бара да ја применува оваа одредба за своите државјани или за лицата што имаат постојано место на престој во нејзината земја, или да им ги доделува гореспоменатите привилегии и имунитети.
5. На барање од договорната страна што бара или дава помош, дадена договорна страна настојува да го овозможи транзитот низ нејзината територија, на коректно опфатените со известување персонал, опремата и имот инволвирани во помошта до и од договорната страна што бара помош.
6. Договорната страна што бара помош ќе го олесни влегувањето и престојот во, и заминувањето од, нејзината територија на коректно

опфатениот со известување персонал и на опремата и имот инволвирани во помошта.

7. Во однос на активноста што непосредно резултираат од обезбедената помош, а во случај на смрт или повреда на лица, оштетување или загуба на имот, или штета нанесена на животната средина во рамките на нејзината територија во текот на обезбедувањето на бараната помош, договорната страна што бара помош ќе ја заштитува и обесштети договорната страна што дава помош или лицата што делуваат од нејзино име, и ќе им компензира за смрта или повредата на лицата што делуваат од нејзиното име, и за загубата или оштетувањето на опремата или на друг имот инволвиран во помошта. Договорната страна што бара помош ќе биде одговорна за решавање на жалбите од трети страни во однос на страната што ја дава помошта или во однос на лицата што делуваат од нејзино име.

8. Конкретните договорни страни тесно ќе соработуваат за да го олеснат решавањето правни спорови и жалби што би можеле да резултираат од операциите на давање помош.

9. Било која договорна страна може да побара помош во врска со лекувањето или временото сместување на лицата инволвирани во дадена индустриска несреќа, на територијата на друга договорна страна.

10. Засегнатата договорна страна или договорна страна што бара помош може во било кој момент, по соодветни консултации и известување, да побара прекинување на помошта примена или обезбедена согласно со оваа Конвенција. Откако ќе се поднесе вакво барање, конкретни договорни страни меѓусебно ќе се консултираат со цел реализација на соодветни аранжмани за коректно прекинување на помошта.

Прилог XI

РАЗМЕНА НА ИНФОРМАЦИИ СОГЛАСНО СО ЧЛЕН 15

Информациите ќе ги содржат следниве елементи, што исто така можат да претставуваат предмет на мултилатерална и билатерална соработка:

(а) Законодавни и административни мерки, политики, цели и приоритети за спречување, подготвеност и реакција, научни активности и технички мерки за редуцирање на ризикот од индустриски несреќи од опасни активности, вклучувајќи го и ублажувањето на прекуграничните последици;

(б) Мерки и планови за непредвидени ситуации на соодветно ниво што го засегаат останатите договорни страни;

(в) Програми за следење (мониторинг), планирање, истражување и развој, вклучувајќи ја и нивната имплементација и надзор;

(г) Преземени мерки во врска со спречувањето на, подготвувањето за, и реагирањето на, индустриските несреќи;

(д) Искуства со индустриски несреќи и соработка како одговор на индустриските несреќи со прекугранични последици;

(ѓ) Осмислувањето и примената на најдобрите можни технологии за подобра заштита на животната средина и безбедност;

(е) Подготвеност за, и реакција на , итни ситуации;

(ж) Методи што се применуваат за предвидување на ризиците, вклучувајќи ги и критериумите за следење на прекуграничните последици.

Прилог XII

ЗАДАЧИ ЗА ВЗАЕМНА ПОМОШ СОГЛАСНО СО ЧЛЕН 18, СТАВ 4

1. Собирање и десиминација на информации и податоци

(а) Формирање и работење со систем за известување за индустриски несреќи што ќе може да понуди информации за индустриски несреќи и за експертите на ова поле, за експертите да можат да се ангажираат што е можно побргу во обезбедувањето на помошта;

(б) Формирање и работење со банка на податоци за прием, обработка и дистрибуција на неопходните информации за индустриските несреќи, вклучувајќи ги и последиците од истите, како и за применуваните мерки и нивна ефективност;

(в) Изготвување и постојано ажурирање листа на опасни супстанции (заедно со нивните релевантни карактеристики), и на информациите за начинот за ракување со истите во случај на индустриска несреќа;

(г) Формирање и постојано ажурирање регистер на експерти што можат да обезбедат консултативна и друга помош во однос на мерките за спречување, подготвување и реакција на индустриските несреќи, вклучувајќи ги и мерките за реставрација;

(д) Постојано ажурирање на листата на опасни активности;

(ф) Изготвување и постојано ажурирање на листата на опасни супстанции опфатени со одредбите од Прилог I, Дел I.

2. Истражувања, стручно оспособување и методологии

(а) Изготвување и обезбедување модели врз основа на искуствата од индустриски несреќи и сценарија за мерките на спречување, подготвеност за, и реакција на, индустриските несреќи;

(б) Унапредување на образованието и стручното оспособување, организирање меѓународни симпозиуми и унапредување на соработката на полето на истражувањата и развојот.

3. Техничка помош

(а) Обавување советодавни функции наменети за зголемување на способноста за примена на мерките за спречување, подготвеност за, и реакција на, индустриските несреќи;

(б) На барање од дадена договорна страна, преземање инспекции за нејзините опасни активности и давање помош во организирањето на нејзините национални инспекции согласно со условите од оваа Конвенција.

4. Помош во случај на итна ситуација

На барање од дадена договорна страна, обезбедување помош по пат на, меѓу останатото, испраќање експерти на терен, на местото на дадена индустриска несреќа, за обезбедување консултативна и друга помош како одговор на индустриска несреќа.

Прилог XIII

АРБИТРАЖА

1. Договорната страна или страни-жалител ќе го известат секретаријатот дека договорните страни се договориле да го достават спорот за арбитража согласно со Член 21, став 2 од оваа Конвенција. Во известувањето ќе биде наведен предметот на арбитража и конкретните членови од оваа Конвенција чија што интерпретација или примена е спорна. Секретаријатот добиените информации ќе ги проследи до сите договорни страни од оваа Конвенција.

2. Арбитражниот трибунал ќе се состои од три члена. Договорната страна или страни-жители и другата договорна страна, ќе именуваат по еден арбитер, по што двата арбитри назначени на овој начин, со заедничка согласност ќе именуваат трет арбитер, кој што ќе биде претседател на арбитражниот трибунал. Третиот арбитер нема да биде државјанин на било која од страните во спорот, ниту ќе има место на постојан престој на територијата на било која од страните во спорот, ниту ќе биде вработен од било која од страните во спорот, ниту ќе смее да има било каква претходна врска со случајот, во било какво својство.

3. Во случај претседателот на арбитражниот трибунал да не биде назначен во рок од два месеца по именувањето на вториот арбитер, а на барање од било која страна во спорот, Извршниот секретар на Економската комисија за Европа ќе го именува претседателот во период од натамошни два месеца.

4. Доколку една страните во спорот не назначи арбитер во рок од два месеца по приемот на барањето, другата страна во спорот може за тоа да го информира Извршниот секретар на Економската комисија за Европа, кој што ќе го именува претседателот на арбитражниот трибунал во рок од натамошни два месеца. По именувањето, претседателот на арбитражниот трибунал ќе побара од страната што нема именувано свој арбитер, тоа да го стори во рок од два месеца. Во случај Извршниот секретар на Економската комисија за Европа, кој што ова именување ќе го реализира во рок од натамошни два месеца.

5. Арбитражниот суд својата одлука ќе ја донесе согласно со меѓународното право и со одредбите од оваа Конвенција.

6. Секој арбитражен трибунал конституиран согласно со одредбите од овој текст, ќе го изготви сопствениот деловник.

7. Одлуките на арбитражниот трибунал, како за постапката, така и за суштината, ќе бидат донесувани со мнозинство гласови на неговите членови.
8. Трибуналот ќе може да ги преземе сите соодветни мерки за утврдување на фактите.
9. Страните од спорот ќе ја овозможуваат работата на арбитражниот трибунал; конкретно, со примена на сите средства што им се на располагање, тие:
 - (а) На трибуналот ќе му се обезбедат сите релевантни документи, капацитети и информации;
 - (б) По потреба, на трибуналот ќе му овозможат да поканува сведоци или експерти и да ги прима нивните докази.
10. Страните во спорот и арбитражите ќе ја штитат доверливоста на сите информации што тие ќе ги примат како доверливи во текот на постапките на арбитражниот трибунал.
11. На барање од една од страните во спорот, арбитражниот суд ќе може да препорача временски мерки за заштита.
12. Во случај една од страните во спорот да не се појави пред арбитражниот трибунал или не го одбрани својот случај, другата страна во спорот може да побара трибуналот да продолжи со постапката и да ја донесе својата конечна одлука. Отстаството на една страна во спорот или небранењето од една страна во спорот на својот случај, нема да претставува пречка за постапката.
13. Арбитражниот трибунал може да ги сослуша и да одлучи противужбите што непосредно ќе произлезат од предметот на спорот.
14. Освен доколку арбитражниот трибунал не одлучи поинаку заради конкретните околности на случајот, трошоците на трибуналот, вклучувајќи го и плаќањето на неговите членови, ќе бидат сносени подеднакво од страните во спорот. Трибуналот ќе води евиденција за сите свои издатоци и до страните во спорот ќе достави финална изјава (конечна пресметка) за сите трошоци.
15. Било која договорна страна кон оваа Конвенција што ќе има интерес од правна природа во предметот на спорот и што би можела да биде засегната со дадена одлука во случајот, може да интервенира во постапката со согласност од страна на трибуналот.

16. Арбитражниот трибунал својата пресуда ќе ја донесе во рок од пет месеца од датата на која тој е формиран, освен доколку не заклучи дека е неопходно овој временски лимит да се пролонгира за период што не треба да биде подолг од пет месеци.

17. Пресудата на арбитражниот трибунал ќе биде придружана со изјава за причините. Таа ќе биде конечна и обврзувачка за сите страни во спорот. Пресудата секретаријатот ќе им ја достави на сите страни во спорот и на сите договорни страни кон оваа Конвенција.

18. Било каков спор што може да произлезе помеѓу страните во врска со интерпретацијата или спроведувањето на пресудата, може да се достави од било која страна до арбитражниот трибунал што ја донел таа пресуда или, доколку тоа не е остварливо, арбитражен трибунал, формиран за оваа цел на ист начин како и првиот арбитражен трибунал.